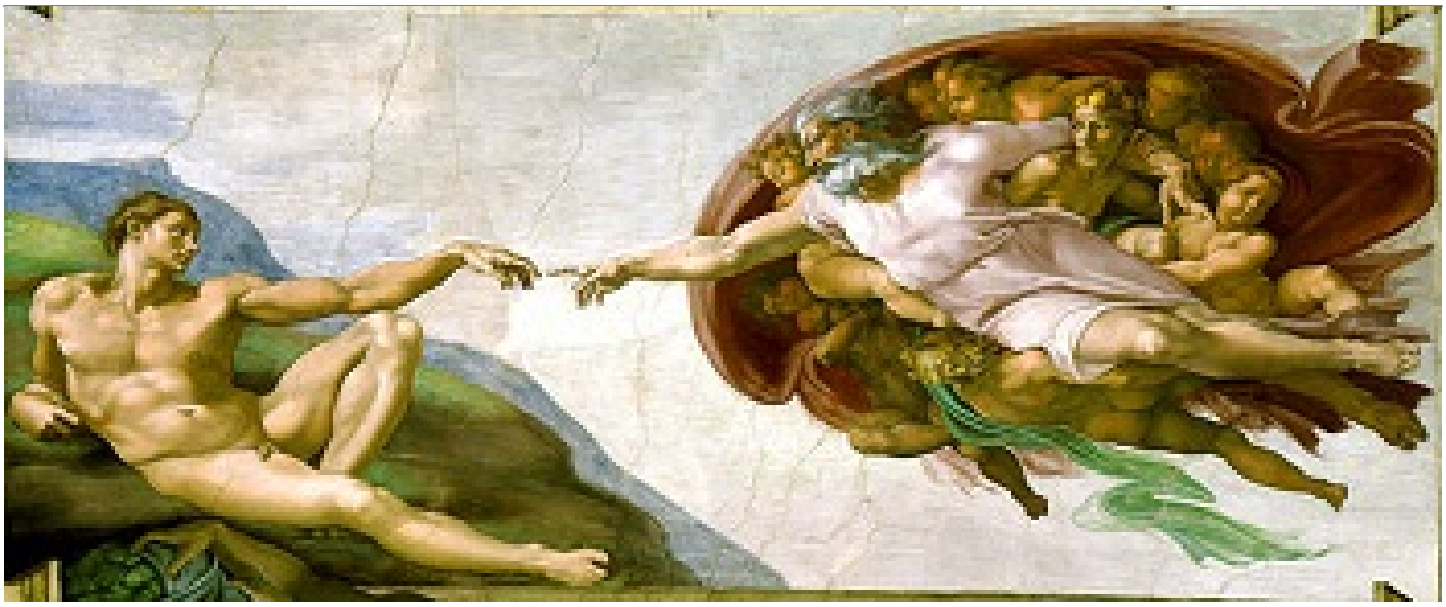

?La Pietat' de Miquel Àngel va poder inspirar-se en els rostres de Joan de Borja i la seva mare

Autor: B. Micó/J. M. A./ -EMV
Data de publicació: 02-10-2018

Diferents estudis apunten la possibilitat que el cardenal francès Jean Villiers encarregués l'obra per al Vaticà al jove artista florentí amb la intenció de paliar el dolor del Papa Alexandre VI per la mort del seu fill.

Que la família Borja va tenir un gran pes a l'Europa del segle XV és quelcom ja conegut. El seus dos Papes, els seus ducats o els matrimonis, que van crear importants aliances, són aspectes molt estudiats. Però els efectes del poder d'aquesta família deixen episodis desconeguts a molts. Un clar exemple és el que defensen els experts Ximo Company o l'escriptor José M. Borja, els quals asseguren que els rostres de la composició de La Pietat d'En Miquel Àngel estan inspirats en el duc gandienc Joan Borja i la seva mare, Vanozza Catanei.

El polifacètic José M. Borja assegura a la seva obra El esplendor de los Borja, recentment publicada, que, després de la mort d'En Joan de Borja, per a molts el fill predilecte de l'aleshores Papa Alexandre VI, el cardenal francès Jean Villiers va encarregar a l'artista Miquel Àngel el grup la Pietat. En la seva confecció i segons En José M.Borja, l'artista va immortalitzar els rostres de dues de les persones més estimades del Papa: el seu fill Joan i Vanozza. D'aquesta manera, van quedar immortalitzats per a l'admiració de futures generacions.

Deixeble d'En Batllori
Per la seva banda, En Ximo Company, catedràtic d'Història de l'Art de la Universitat de Lleida, especialista en pintura dels segles XV i XVI, i un dels principals estudiosos dels Borja —no debades va ser deixeble del pare Batllori— explica que "el Papa Alexandre VI feia mesos que estava reclòs i no menjava ni sortia de les seves estances, després de la mort del seu fill Joan. Basant-nos en els textos de Mario Menotti (1917) sobre els Borja, apareix aquesta hipòtesi. En Menotti va furgar en la fesomia dels dos protagonistes de l'obra de Miquel Àngel: Joan de Borja i Vanozza. I sembla que tot el que apareix entra dins de la lògica".

Així, En Company apunta que l'encàrrec de l'amabaixador francès a la Santa Seu —Jean Villiers, endemés amic del Papa— estaria adreçat a apaivagar el dolor del Papa i, per això, l'artista agafaria com a referència els rostres de les persones que més estimava. No existeix documentació que testimoniï que això es així, però les associacions ens menen a pensar-ho. Cal recordar que En Joan era el capità general dels exèrcits pontificis".

Paralel·lament, en Company ressalta l'aplicació "del concepte neoplatònic de la puresa, que es fonamental en la formació de Miquel Àngel, i que explica, des d'aquest concepte de puresa, la imatge de la Mare de Déu, a partir del qual idealitza el rostre de Vanozza. Es una visió idílica i ideal, d'aquí que les figures de la mare i el fill no s'ajustin a l'edat real que haurien de tenir una mare i el seu fill".

El segon duc de Gandia, Joan de Borja, va ser enterrat inicialment a Santa Maria del Popolo, a Roma, tot i que més tard la seva vídua, María Enríquez, va aconseguir l'autorització del Papa Juli II perquè les despulles del marit —i les del seu germà Pere Lluís— reposessin a la Seu de Gandia.

Aquest és un dels molts aspectes tractats en el llibre del gandienc Borja. L'autor es remunta fins als orígens de la família a la localitat aragonesa de Borja. El repàs comença centrant-se en la vida del primer dels Papes: Alfons Borja, conegut com Calixt III.

Un Papa que va deixar petjada
El segon personatge analitzat és En Roderic Borja, més conegut pel seu nom papal: Alexandre VI. La seva vida va ser tan apassionant com fora del normal. Un Papa amb fills, amb una presumpta amant, un papa que va escalar el poder en un moment culturalment molt important i que va dur la seva família al zènit a nivell europeu. El llibre parla del seu paper en la unió definitiva d'Espanya amb el seu suport al matrimoni dels Reis Catòlics.

08.03.2009 | 01:00
Gandia
Levante-EMV
Comarcas
B. Micó/J. M. A.
https://www.levante-emv.com/comarcas/2009/03/08/piedad-miguel-angel-pudo-inspirarse-rostros-joan-borja-madre/564142.html